

Kiadja: A FÖLDMIVELÉSÜGYI M. KIR. MINISZTERIUM
AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET“ HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELENIK minden hó 1-én és 15-én.
Az Országos Halászati Egyesület tagjai ingyen kapják.
Nemtagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K, fél évre 3 K

Szerkeszti: RÉPÁSSY MIKLÓS.
Szerkesztőség: Budapest, V. Ügynök-utca 19. szám., IV. emelet.
A lapra vonatkozó mindennemű közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Hirdetéseket a lap számára a „Pátria“ r.-t. Budapest, Üllői-út 25. vesz fel.

TARTALOM: Halászati társulatok feladatai. (Folyt. és vége.) Répássy Miklós. — A halak legkisebb méretéről. (fs) — Poroszország új halászati törvénye. (Folyt és vége.) Landgraf János. — Társulatok. Egyesületek. — Vegyesek. — Hirdetések.

— Mai számunkhoz mellékeljük a XVII. évfolyam címlapját, tárgymutatóját és névjegyzékét. —

Halászati társulatok feladatai.

(Folyt. és vége.)

Mindez, a mit elmondottunk, az illető vízszakasz haltermelésének természetes feltételeiről nyújt képet.

E mellett magáról a termelés nagyságáról s minőségéről is tájékozódunk kell.

E végből a vízen folyó halászatot kell figyelemmel kísérenünk. A társulataink manapság bizony édeskeveset törődnek azzal, hogy mit is csinál az a bérlő a vízen. Pedig nekik épp úgy tudniok kellene azt, mint a hogy a jó földbirtokosnak tudnia kell, hogy a bérlője hogyan dolgozik a földjén. Ismerni kell valamennyi dívó fogószerszámot. Lehetőleg tájékozódni kell a fogások megnyitására, a fogott halak fajtáiról és minőségükről. A leghelyesebb persze az volna, ha pontos statisztikát lehetne erre vonatkozólag vezetni. Tudjuk, hogy ez a gyakorlatban a bérelti rendszerrel minő nehézségekbe ütközik, de legalább a nagyjából való tájékozódás mindenesetre szükséges.

Mindezeknek az adatoknak összegyűjtése nem kis munka, de nem is lehetetlen, viszont feltétlenül szükséges, hogy a halasvízről tiszta képet nyerjünk. Szerencsére legnagyobb részt oly dolgokról van szó, a melyhez különlegesebb, tudományos szakképzettség nem kell, hanem inkább csak gyakorlati gazdasági érzék s bizonyos idő s fáradság! Éppen ezért nagyon helytelen álláspont az, ha a társulatok csupa „tiszteletbeli“ tisztviselővel akarják a maguk feladatát megoldani. Az időt s fáradságot mindenki részére értékelni kell. A kiktől tehát időt s fáradságot igénylő munkát kívánnak, azokat ne „tiszteletbeli“ tisztviselőknak válaszzák meg, hanem illő „tiszteletdíj“-jal lássák el, a melynek fejében aztán követelni is lehet megfelelő tevékenységet.

Bizonyára nem lesz a dolog üzletnek sem rossz. Illő tiszteltdíj mellett sokkal inkább vállalkoznak a társu-

latok ügyviteli igazgatói teendőinek ellátására olyanok, a kik ennek a feladatnak meg is tudnak felelni.

Aztán meg csakis ezeknek a kellő körültekintéssel és gondnal összegyűjtött adatoknak a birtokában lehet arról tanakodni, hogy a halasvíz érdekében hol s mit lehet okszerűen tenni?

Mert erre a kérdésre sablonszerű feleletet adni nem lehet. Minden halasvíz más és más természetű. Mindeniknél az ő állapotának s viszonyainak megfelelő eszközöket kell alkalmaznunk, ha eredményeket akarunk elérni.

Megtartva az előbbi sorrendet, legelőször azt kell megvizsgálnunk, hogy azok a természetes feltételek, a melyek a haltermésre befolyással bírnak, mennyiben javíthatók? Mindenekelőtt a természetes szaporodás lehetőségét kell előmozdítanunk. A természetes ivóhelyeket kell gondoznunk; esetleg kíméleti terekké alakítva azokat. Ha ilyen természetes ivóhelyek nincsenek, akkor arra alkalmas területeket kell mesterséges úton ivadéknevelő helyekké alakítanunk.

Nagyobb folyók mentén különös figyelemmel kell kísérenünk a természetes ivás legfőbb helyeit: az ártereket s hullámtereket, legfőképp abból a szempontból, hogy az azokon lévő természetes vagy mesterséges mélyedésekben (kubikgödrök) rekedt halivadékok az áradás levoonulta után a biztos pusztulástól, a mely e mélyedésekben lévő víz elpárolgásával feltétlenül bekövetkezik, megmentsük.

Idetartozik aztán az is, hogy a főmedertől elkülönített öblözetek, szélvizek között a halak számára való közlekedő útról gondoskodjunk. Ezekben a nyugodt vizekben találja a hal a legtöbb természetes táplálékot; azokat tehát hozzáférhetőbbé kell a számára tennünk. Különösen a folyószabályozás művei (párhuzamos művek stb.) gátolják a közlekedést. Egy kis előrelátással azonban nem nehéz a dolgon segíteni.

Pisztrángos vizeknél is nagy gond fordítandó az

ívásra leginkább alkalmas patakokra s azokban az ívóhelyekre. Ívóhelyeket esetleg könnyű is készíteni néhány négyzetméter nagyságú kavicszátóny előállításával. Ezekben a vizekben a halak ívása rendszerint sokkal húzamosabb időn át tart, mint az alsó szintájú vizekben, azért nagyon ajánlatos a patakokat ebben az időben jobban őriztetni, mert éppen az ívás ideje alatt van az orvhalászoknak legkönnyebb munkájuk.

Igen fontos, de nálunk még nem eléggé méltatott dolog az is, hogy a társulat hatáskörébe ne csak egy-egy vízfolyás főmedre tartozzék, hanem az az egész vízhálózat, mind az a vízjárta terület, a mely halászatilag egymással összefüggő vízrendszert alkot s a melynek minden része befolyásolja bizonyos mértékben az egész vízrendszernek haltermését.

A halászati társulatoknak igen fontos feladatuk tehát, hogy ha e tekintetben valamely irányban pótlásra van szükség, a szükséges eljárást a törvényadta módok mellett megindítsák. Az alsó szintájú vizeknél különösen elhagyott holtágak, morotvák, általában a rendszerinti hullámtér azok a területek, a melyek halászatilag a főmederrel szerves egységbe hozandók. A felső szintájú pisztrángos vizeknél pedig egyes a halfogás szempontjából jelentéktelenebb mellékvizek, a melyekben a halak ívni szoktak s az ivadékok is tartózkodnak bennük hosszabb-rövidebb ideig.

Egyáltalán vigyázni kell arra, hogy a társulati vízterület közelében, különösen azzal összefüggőleg, szabadjára hagyott víz ne legyen.

Gondot kell fordítani a társulatnak ezek után arra is, hogy a leginkább ipari célú szolgáló mesterséges létesítmények ne károsítsák a kötelékébe tartozó víz halászatát.

E tekintetben leggyakoribb két dolog. Az egyik az ipari erőművi telepek *duzzasztó gátja*, a mely a halak szabad mozgását s különösen a pisztrángos patakoknál az ívóhelyekhez való jutást gátolja. Ilyen esetekben a törvény alapján *haláteresztők*, *hallépcsők* felállítását kell követelni. A másik az ipari művek, gyárak *vízszennyvezetései*. A vizek mentén nemcsak azért épülnek a gyárak előszertettel, mert olcsó erőhöz jutnak, hanem azért is, mert a gyárakból kikerülő mindenféle, olykor igen nagy mennyiségű hulladék eltávolítására legkényelmesebbnek a folyóvizet tartják. Hogy ez a halászatra minő veszedelmeket rejt, azt nagyon jól tudjuk. A törvény feltétlenül tiltja is a vizek káros módon való fertőzését. Hogy az e tekintetben tapasztalható, sajnos, nagyon is gyakori visszaélések ellen azonban eredménynyel küzdhessünk, minden egyes konkrét esetben teljes szakszerűséggel kell az ügyet kezelni, kerülve mindenféle általános s éppen azért nem is igen orvosolható panaszkodást. A társulatok éberségén, körültekintésén nagyon sok múlik ebben az irányban. Mind e munka eredményének a fogások növekedésében kell mutatkoznia. Azt tehát már e miatt is évről-évre figyelemmel kell kísérni; hiszen csakis ez a *termés* mutatja meg, hogy jó úton haladunk-e vagy sem? Persze nem szabad felednünk, hogy a termésnek csakis tényleg a halászok birtokába jutó s így értékesíthető részéről lehet szó. Ennek a mennyisége pedig nemcsak a víz halhústermő természetes feltételeitől függ, hanem attól is, hogy a megszerzésére minő eszközöket és módokat alkalmazunk. Figyelemmel kell tehát a halászások módját, idejét s az alkalmazott eszközöket is kísérni. Igen könnyen megtörténhet, hogy ez irányban is sok a javítani való. Mindenesetre igen fontos szerepet játszik e tekintetben az, hogy a halászást valóban szakavatott, ahhoz

értő emberek űzzék, szóval a kiknek ez a mesterségük, s a kik értik is a mesterségüket. A vizek bérbeadásánál ez a dolog nagyon megfontolandó. Annak szigorú szem előtt való tartása mindenesetre hozzájárul ahhoz, hogy hazánkban jóra való halásznemzedék nevelődjék, a kikkel a vizek kihasználása bizonyára a legmegfelelőbben történhet.

A halzsákmány nyilvántartása fontos dolog még azért is, mert csak abból állapítható meg, van-e valamely irányban a *mesterséges halasításra* szükség? A mesterséges halasításra vagy azért lehet szükség, mert a vízben egyes halfajták természetes szaporodása nem elég eredményes, vagy pedig hogy a vízbe valami új, gazdaságilag értékes halfajt telepítsünk be. Azonban mindig óvatosan kell ebben az irányban eljárunk,

A halak számának szaporítása ugyanis csak addig járhat a kívánt eredménnyel, a míg a behelyezett ivadékok számára elég táplálék is van a vízben. A víz túlnépesítése mindig nagy hiba. Ezért a behalásztást sokszor egyes silányabb értékű halfajták kipusztításának, lehető megritkításának kell megelőznie, hogy a behelyezendő jobb anyagnak helyet adjanak.

Egészen új halfajok betelepítésénél pedig nagyon vigyáznunk kell, hogy tényleg a vízben már meglevő s ott honos halaknál *jobb minőségű* legyen az új anyag, mert különben több kárt okozunk magunknak, mint hasznot.

Végül pedig mindezek után figyelemmel kell kísérni a társulatnak vízterülete mentén a piaci állapotokat, az értékesítés lehetőségének módjait. Tudjuk, hogy a halnál, különleges természete miatt, ez a dolog minő nagy jelentőséggel bír. Egy-egy halasvíz értékének kialakulásánál döntő súlylyal vannak a piaci viszonyok. Tudjuk azt is, hogy hazánkban bizony nagyon sok még a teendő e téren. Hogy egyebet ne említsünk, ott van a vidéki *raktártavak* kérdése, a melyek az árúnak egyes alkalmas góczpontokba való összegyűjtését, eltartását s így megfelelő értékesítését tennék lehetővé. A társulatok ebben az irányban is nagyon sokat tehetnek.

Elismerjük, hogy mindaz, a mit itt felsoroltunk, nagy munka. Nem is gondoljuk, hogy azt minden társulat máról-holnapra elvégezhesse. Inkább csak a keretet akartuk megjelölni, a melyben a társulatok működésének határozott tervszerűséggel mozognia kell. Programként kell mindezt maga elé tűzni s igyekeznie kell a programot előbb-utóbb megvalósítani. Arról kétség nem lehet, hogy a munka eredménye megérdemli a fáradságot s hogy a programnak az egész vonalon való megvalósítása hazai halasvizeink értékének oly emelkedéséhez fog vezetni, a mely a nemzeti közvagyon számbavételénél is mindig komoly figyelmet fog érdemelni.

Répássy Miklós.

A halak legkisebb méretéről.

(fs) A halvédelem érdekében érvényesülő szokásos törvényes eszközök között nem utolsó helyet foglalja el a tilalom azon neme, mely a halfogást az egyed fejlettségétől, vagyis attól teszi függővé, vajjon az meghaladja-e az illető fajtára nézve megszabott ú. n. *legkisebb méretet*. Tudvalevőleg ez a rendelkezés azt célozza, hogy a gazdaságilag értékes halféleségek közül egyet se lehessen addig kifogni, a míg az túl nincs azon a koron és fejlettségen, a melyek számára a fajfenntartás köveleményének lehetőségét biztosítják. Nevezetesen, ha a hal csak egyszer is ívhatott, akkor ha ki-

fogják, nem hagy hézagot az állományban, mert visszamaradt ivadékai helytállanak érte. Ilyen utat követve, a halak természetes fölújulása annyira egyszerűnek látszik, hogy éppen nem csoda, ha ivarérettségük elkövetkezéig való védelmük megvalósítását minden halászati törvény dülőre vinni iparkodik.

Kiváltképpen abban az időben fűztek hozzá igen nagy reményeket, a mikor a halászat boldogulásának legfőbb eszközéül a halivadék minél tömegesebb szaporítását tekintették és evégből a természetes fiasítás sikerének biztosítására fordítottak legnagyobb gondot. Ám a haltermelés gyakorlatából meríthető tanulságok, mint annyi más, ezt a nézetet is alaposan módosították s természetesen a halbiológiai vonatkozásokat teszik döntővé a kérdés érdembeli tisztázásánál. Ebben az értelemben tárgyalja *Schiemenz Pál* német halbiológus a halak legkisebb méretének kérdését a *Mitteilungen des Fisch. Vereines für die Prov. Brandenburg* ez évi 7. számában, a mely érdekes és tanulságos cikket a következőkben ismertetjük:

A halak legkisebb méretét, mondja *Schiemenz*, ahhoz a fejlettséghez szabták, melyet a különböző halféleségek első ívásuk alkalmával látattak. Tehát az ikrások hosszát vették alapul. Ámde nem számoltak azzal a körülménnyel, hogy télvíz idején a halak felette gyengén fejlődnek, kivált azok, a melyek apró állatkákkal és növényekkel táplálkoznak, vagyis nem tartoznak a ragadozók közé. Természetes folyománya ez annak, hogy a víz hőmérsékletének hanyatlásával jelentékenyen apad a halak étvágya is. Aránylag legkevésbé tapasztalható ez az ivadéknál, vagyis a még nem ivaréretteknél. Ezek télen is táplálkoznak a leghidegebb hónap: január kivételével, a mely őket is letargikussá teszi.

Másként alakul azonban ama halak helyzete, a melyek az ivarérettség küszöbén, a legközelebbi ívási alkalomra előkészülnek. Náluk az ivartermékeknek, vagyis a tejnek és a petéknek okvetlenül fejlődni kell. E miatt a vérkeringés inkább az ivarszervek felé irányul, vagyis a gyomor és a többi emésztőszervektől távolodik, ennél fogva az emésztés menete és élénksége, velük együtt tehát a táplálkozás ingere, csökken. Ehhez járul, hogy az ikráshal nemi szervei, a peték fejlődésével egyre nagyobb teret igényelnek, mint a mekkorára azoknak a nyáron szükségük volt. Az emésztőszervek tehát egyre jobban összenyomódnak, a mi szintén lényegesen hozzájárul a táplálékfelvétel csökkentéséhez. Ebben rejlik oka annak, hogy a fejlett és idősebb, ívni készülő halak, az előkészülés időszakában, vagyis tavasszal és nyáron ívó halaink *télen*, rendkívül gyengén táplálkoznak és természetesen nem is fejlődnek.

De ne feledkezzünk meg arról sem, hogy a peték kifejlődéséhez és növekedéséhez jelentékeny mennyiségű tápanyag is szükséges, a mit a vérkeringés szállít, gyakran a többi szövetek, izmok és a zsírok rovására, úgy hogy ebből folyólag sem bővelkedik az állat olyan táplálóanyagokban, a melyek testhosszának fejlődését előmozdíthatnák. Egyszóval az ivarérettség küszöbére ért halaknál, az előkészület szakában szünetel a testhossz fejlődése. A természet bölcsesége folytán a nyáron ívó halaknál az előkészület emez ideje akkor kezdődik, a mikor a természetes haltáplálékszámba menő parányi állatkák tömege fogyóban van tavainkban. Tapasztalhatjuk például, hogy tavi halaink ivarszervei szeptembertől kezdve fejlődnek, úgy hogy ebben a hónapban már minden egyes példánynál megállapítható, vajjon a legközelebbi ívási alkalmat felhasználja-e az állat vagy sem. Ám a halak között, kiváltképpen a

sovány vizekben élők között, éppen nem ritkák az olyan példányok, a melyek közben egy-egy évben szünetelnek, a mely jelenséget kivált egynémely túlnépes, rákos tóban lehet jól megfigyelni, a melyben emiatt fejletlenek a rákok.

Mint jeleztük, azok a halak, a melyek márcziustól májusig terjedő évszakban ívnak, szeptember—októbertől fogva már nem növekednek s így októberben, vagyis az ívásuk előtt egy félévvel, körülbelől ugyanakkorák, mint ívásuk után közvetlenül. Más szóval a legkisebb méretet már ívásuk előtt egy félévvel megütik, tehát e miatt már akkor foghatók. Végeredményben a tilalmazott hal tehát előbb is fogható, semmint szaporított volna! Ezzel azonban a szaporodást illetőleg a mai legkisebb méret elveszti jogosságát, illetőleg, hogy rendeltetésének megfelelően, a hal egy évi növekedésének mértékével emelendő lenne.

Határozottan tévednénk azonban, ha azért, mert az érintett céljt nem tökéletesen elégíti ki, a legkisebb méretektől teljesen eltekintenénk, mivelhogy egy más nézőpontból éppen nem feleslegesek.

Ma már tudvalevőleg távolról sem vetünk akkora súlyt arra, mint hajdanában, hogy minden egyes hal teljes bizonyossággal leívjön, mert a tógazdaságban kínálkozó tapasztalatok régen kétségtelenné tették, hogy a halászat boldogulása nem annyira az ivadék korlátlan mennyiségben való termelésében és szaporításában, hanem sokkal inkább annak bizonyos mérvű korlátozásában kell keresnünk. Hiszen nem az a célunk, hogy vizeinkben a hal nyüzsögjön, hanem az, hogy terület-egységenként minél több és értékes, emberi táplálkozásra alkalmas halhúst termeljünk. Ehhez pedig elengedhetlenül szükséges az, hogy a halak számát, a vízben termő haltáplálékmennyiséghez arányosítsuk.

Tudvalevőleg, a halak a táplálékot kettős irányban igénylik. Egyik része a testfenntartáshoz szükséges, vagyis ez képviseli a testgépezet működéséhez kívántató szükségletet s csak az ezen felül eső rész értékesül a test méreteinek és súlyának gyarapításánál. Csupán az utóbbi, vagyis a húst szaporító táplálékrész növeli tehát a mi hasznunkat, míg a test fenntartását szolgáló rész, kárba vesztettnek tekintendő ránk nézve. Magától értetődő ennél fogva, hogy minél több testgépezet áll működésben, azaz minél több a hal, annál több fenntartó táplálék megy veszendőbe és fordítva. Ennek a tudatában a tógazdák mindenkor mérsékelten, szorosan a kínálkozó táplálékmennyiség alapján kiszámított arányszám szerint halasítanak, nem pedig tetszőlegesen és minél több hallal. A halasgazdaság ezen alapvető tétele ugyan régtől fogva ismeretes és a gyakorlat által sokszorosan igazolt, mégis ez alkalommal is tanácsos azt felemlíteni, mert még mindig akadnak olyanok, főleg az iparos halászok között, a kik ezt nem ismerik és könnyes szemmel emlegetik a régi jó idők halbőségét, míg a mai halgazdaságot rablógazdálkodásnak minősítik.

Különben maga a természet is gondoskodott róla, hogy a szaporodás abszolút védelmének elvét, a maga teljességében az ember végre ne hajthassa, mert hát egész sorát ismerjük az olyan halaknak, a melyeket csakis szaporodásuk érdekében végzelt vonulásuk alatt, vagyis közvetlenül ívásuk előtt lehet csupán fogni. Ilyen a lazac, az angolna, a tokfélék több fajtája stb.

Kétségtelenül beérhetjük azzal is, ha az ivarérett halaknak csupán egy része ívik le sikeresen.

Ámde más okból is van szükség a halak legkisebb méretére.

Fentebb rámutattunk már arra, hogy mily jelentékeny tápanyagra szorul a hal az ivartermékek: a tej és a peték megérlelésénél; hogy ez a szükséglet mekkora, arról kellő fogalmát úgy szerezhethünk, ha például a sügér petefészkeinek a súlyát júliusban és márcziusban összehasonlítjuk. A petefészkek kifejllesztésére és teljes megérlelésére kívántató szerves anyagok tömege nagyobb, mint a sügér egy évi hússzaporulata! Az ehhez igényelhető szerves anyagok tehát egyszerűen elvonatnak az állatnak hosszban és súlyban való gyarapodásától, a mi nagyon is érthetővé teszi azt a szintén ismeretes jelenséget, miért csökken azonnal a halak rendes évi gyarapodása, a mint a hal fiasításra készül. Ezekből megállapíthatólag a halaknál a fejlődési energia sokkal nagyobb a fiasítás előtt, mint után. A húskepződés a fiasításig legnagyobb, aztán rohamosan hanyatlík. Mivel arra törekszünk, hogy mentől több halhúst termeljünk a vízben, nyilvánvaló, hogy a halat akkor használjuk ki legjobban, ha ivarérettségének beálltáig kíméljük, akkor azonban okvetlenül kifogjuk és értékesítjük. Ezt teszi a tógazda is. Tenyésztí és gondozza a halat a fiasításig, ezt megelőzőleg azonban valamennyit piacra veti s csak kevés számú gondosan megválasztott példány felhasználásával gondoskodik a jövő nemzedékről.

Semmi okunk sincs arra, hogy nyílt vizeken másként gazdálkodjunk. Ezeknél is azon kell tehát lennünk, hogy a halakat lehetőleg kifogjuk, mielőtt ivarérettségük ideje beköszönt. Valamennyit azonban úgy sem lehet kifogni és így ezekben bírjuk a jövő állomány felújítását szolgáló tenyészanyagot, feltéve, hogy ívásukat nem gátoljuk, hanem ott, a hol sok a jogosított és nagy a versengés, megfelelő kíméleti helyek és fogási tilalmak által azt előmozdítjuk. A hol a halászatot okszerűen úzik, bátran eltekinthetünk minden a szaporodás védelmét célzó intézkedésektől. De ugyanezen nézőpontból nem járhat kárral az sem, ha egy kézben levő tavakban, avagy pedig zárt vizekben, a melyeknél a halászat egyéb korlátozásoktól mentesítve van, a legkisebb mérték elve alkalmaztatik, mint ezt az új porosz törvény célba vette. Azért történt, mert ezzel az egyéb vizekből eredő mértéken alóli halakkal folytatott tiltott kereskedelem jobban ellenőrizhető. Ilyen tavakban, a termelő saját érdekéből kifolyólag is azon lesz, hogy a halak legnagyobb fejlődési energiáját minél inkább kihasználja. De viszont természetes az is, hogy ha a termelőnek túlnépeség esetén érdekében áll a méreten alóli halakat kifogni, ebbeli igyekezetének gátat vetni, illetve azt megakadályozni, nem volna helyes.

Különösen jelentős itt egy körülmény.

Mint fentebb láttuk, a hal fejlődési energiája az első ívásig a legnagyobb. Ámde fejlődésképesége nem egyformán oszlik meg, hanem úgy, hogy az annál nagyobb, minél fiatalabb a hal. Határozottan kiderül ez a halaknak évenként való fejlődéséből. Például a pontyot illetőleg tudjuk, hogy az első évben könnyen eléri az 50 gr. súlyt; a másodikban 50—500 gr.; a harmadikban 500—1500 gr.; a negyedikben 1500—2500 gr. Ezen adatok szerint tehát súlyát az első évben megötvenszeresíti, a másodikban megtízszerezeti, a harmadikban már csak háromszorozza, a negyedikben pedig még csak megduplázní sem bírja. Látszik tehát, hogy a fejlődés legrohamosabb az első évben s aztán évről-évre hanyatlík. Ezekből az következik tehát, hogy a halat annál előnyösebb értékesíteni, minél fiatalabb korban lehet rajta túladni, vagyis legelőnyösebben pete alakjában. Tényleg ez igaz is, mert hiszen közismert, hogy úgy

az ikrákkal, mint az ivadékkal jobb üzletet csinál a haltermelő, mint az élelemre való árúval. Ebből aztán azt is lehetne következtetni, hogy legkisebb méretre egyáltalán nincs szükség akkor, ha okszerűen akarunk gazdálkodni. Nos, ez a következtetés azonban nem helytálló s tartathatlansága azonnal kítűnik, a mint a halak értékesítésének a módjait is figyelembe vesszük. A közvizekben tudvalevőleg a halász sohasem ivadékot, hanem mindig ennivaló halat kíván fogni. A hol az utóbbiakról van szó, mi értelme sincs annak, hogy akár ikrát, akár fejletlen halat fogjon, olyant, a mely konyhai célra teljesen értéktelen. Ilyen esetekben tehát ugyanazt kell tenni, mit a gazda tesz a mézárszékre szánt állatjával: tartani addig, a míg fejlődési energiáját kihasználhattuk, vagyis ivarérettségig, akkor azonban piacra vetjük, hogy a következő generációnak helyet és táplálékot biztosítsunk.

Ezekből kivehetőleg a halgazdaságra nézve, ha más irányban is, még a szaporodás tekintetében hivatásának meg nem felelő legkisebb méretnek is van gyakorlati értéke, amiért annak fenntartását helyeselni kell.

Ámde a halászat annyiféle és a halakra vonatkozó viszonyok a különböző vizekben olyannyira elütők, hogy szinte lehetetlen a legkisebb méretek megszabásánál velük számolni.

Itt tehát magától homlokterbe nyomul az a kérdés, hogy vajjon az eddigi legkisebb méretek elfogadhatók-e helytállóknak mai felfogásunk szerint?

A legkisebb méreteket, mint jeleztük, a halak ama méretéhez szabták, melyet azok ivarérettségük beköszönésének időpontjában mutattak. Úgy látszik azonban, hogy ezt olyan vizeknél észlelték, a melyek felette kedvezőek voltak a halak fejlődésére. Több mint valószínű, hogy ezt szándékosan is avégből tették, hogy a halászokat annál inkább kötelezzék a halkímélésre. Ma más elvet vallunk. Ugyanis a siker nem a halak szaporodásán fordul meg, hanem azon, hogy az apró halak fejlődési energiája mentől jobban kihasználtsék. Ha tehát gazdaságos a halat ivarérettségéig fejlődni hagyni, nyilvánvaló, hogy a különböző fejlődést biztosító vizekre nézve különböző méreteket kellene szabni, minden egyes halféleségre. Elméletileg ez felelne meg a célnak; ámde nem lehetne végrehajtani. Ha tehát megnyugszunk abban, hogy gyakorlati szempontból egy méretet állapítsunk meg minden halfajtára, semmi esetre se válasszunk a legkövérebb víznél tapasztalható fejlettséget, hanem a vizek nagy részénél tapasztalható átlagos hosszat. Ebből a szempontból igen is célszerű a legkisebb méreteket revízió alá venni s úgy gondolom, több fajtára nézve kell majd azt csökkenteni.

Persze azzal is tisztában kell lennünk, hogy soha sem fogunk olyan méretre szert tenni, a melyik minden vízre helytálló; hanem inkább lehetőséget kell nyújtani bizonyos kivételekre, a mint ezt a régi halászati rendtartások tették.

A legkisebb méret megállapításánál még egyéb viszonyokat is mérlegelni kell, így a szaporodási energiát, a fejlődést, az egyes fajták konyhai értékét és ama szerepet, melyet az egyes fajták a halászat háztartásában játszanak.

A mi a szaporodási energiát illeti, megkülönböztethetünk bőven és gyengén szaporodó fajtákat. Mindkettőt különbözőképpen kezelhetjük. Bőven szaporodó halaknál, mint a dévérnél, sügérnél és a vörösszárnyúnál vajmi könnyen megeshet, főleg tavakban, hogy túlnépesítik a vizet. Nos, ilyen esetben, ha kielégítő hozamra akarunk szert tenni, elkerülhetetlenül szükség van akár kihalással, akár pedig az anyag egyrésze-

nek megsemmisítésével az állományt csökkenteni. Ilyen vizekre — csakis tavakról lehet szó — megengedhető volna tehát, hogy a legkisebb méretet kisebbre szabjuk; esetleg, hogy azt egészen is megszüntessük. Ezt azonban csakis előzetes megállapítás mellett, esetről-esetre lehet alkalmazni és legkevésbé sem lehet az ilyen tavak érdekében a legkisebb méretet általánosságban apasztani. Az ilyen eljárás ugyanis nagyon szomorú következményekkel járhatna. Így például a sügér némely tavakban óriási mértékben elszaporodik és e miatt oly satnya marad, hogy szinte gazhallá silányul és valószínűleg ártalmára lesz a gazdának, mert egyéb értékesebb fajták ivadékát pusztítja. Hatalmas seregekben járja végig a partokat s ugyancsak alapos munkát végez falánkságával. Ellenben a folyókban sokkal gyengébben szaporodik, ez okon gyorsabban is fejlődik, minél fogva ugyancsak helytelenül cselekednénk, ha ezt a kiválóan ízes húsú halat fejletlen állapotban fogván ki. De mert éppen a folyók mentén halásznak legtöbben, vagyis, mert ott űzik a halfogást legkevésbé okszerűen, a túlkicsinyre szabott legkisebb méret végzetes következményekkel járhatna.

Nagyon gyenge szaporodási energiával bír például a czompó és a pisztráng. Ivadékaikból csak kevés fejlődik ki teljesen, részint mert felette lassan fejlődnek és apró voltak miatt soká és védtelenül ki vannak az ellenségek falánkságának szolgáltatva, részint pedig mert életük kezdő szakában annyira tehetetlenek, hogy ellenségeik és a kedvezőtlen vízviszonyok ugyancsak megtizedelik soraikat. Nos az ilyen halaknál sem lehet valami sokat elérni a legkisebb mérettel. Jóval többre mehetünk azonban a petéknek mesterséges költésével és akár tavakban, akár a költőedényekben felnevelt ivadékkal való halasítással. Tényleg a gyakorlatban vajmi gyakran tapasztalhatjuk, hogy úgy a czompó, mint a pisztrángállomány ott kielégítő igazán, a hol velük tömegesen halasítanak.

Véletlenül éppen ezeket a halakat szokták a vendéglősök takarékoságból ú. n. adaghalként, vagyis kisebb fejlettséggel értékesíteni, mivel így jobb árt kaphatnak értük, mint a nagyobbakért. Ilyen körülmények között, vagyis, a mikor lassúbb fejlődés mellett, az apróbb halak kedvezőbben értékesíthetők, kárba veszett igyekezet lenne, a legkisebb mérettel a legjobb fejlődési időszakot kihasználni, illetve az ivarérettséget bevárni akarni, hanem nyugodtan értékesíthetjük árunkat adaghalként. Tehetjük ezt annál inkább, mert úgy a czompónál, mint a pisztrágnál, egyre inkább divattá lesz, azok állományát ivadékkihelyezéssel is szaporítani.

Sőt még más halaknál is észlelhetjük, mily szívesen fogyasztja a közönség őket rántva, fejletlen korban, mint például a csukát és a süllőt. Persze ezeknél is a törvényes méret redukálását követelik s azt jóval kisebbre óhajtják tenni, semhogy fejlődésük időszaka kellően kihasználható volna. Ám az ilyen túlzott követelésnek igyekezzünk útját állani, már csak azért is, mert mindkét halféleség, de különösen a süllő, igen nagy fejlődésképeséggel bír s így ezt ki nem használni, felette okszerűtlen eljárás lenne. Legfeljebb csak ott lehetne attól eltekinteni, a hol szaporodásuk feltűnően kedvezőnek mutatkozik, mint például a süllőre nézve a Kurische Haif-ban. Ámde még itt is igen megfontolandó, hogy mennyiben lehet eltekinteni a süllő ivarérettségéig való fejlesztésétől.

Míg a pisztrágnál és a czompónál az apróbb, adaghal felé fordul a közízlés, vannak olyan halak is, a melyek ivarérettségük beálltával annyira fejletlenek, hogy

emiatt a konyha őket egyáltalán nem kedveli. Az ilyen féleségeknél (Flunder, tányérkeszeg), magától értetődőleg, a törvényes méretet az ivarérettségi fejlettséghez mérten majd emelni kell.

Mindezen nézőpontokat kell tehát méltatni akkor, a mikor a legkisebb méret megállapításáról van szó. De a kifejlettekből az is kiderül, hogy teljes lehetetlen olyan legkisebb méretre szert tenni, a melyik minden helyzetben és viszonyok között kifogástalan. Ezért akként válaszszuk őket, hogy legalább vizeink zömére nézve legyen helytálló s ha e mellett egyes vidékekre nézve úgy fel- mint lefelé kivételeket engedünk, olyanokat, a melyeket a járási hatóságok léptethetnek hatályba, legjobban biztosíthatjuk azok célját. Kívánatos és ajánlatos volna különben az is, hogy ebben az irányban a legközvetlenebbül érdekelt halászok alkossanak maguknak korlátokat, kiváltképpen ha a jobb értékesítés okából a halaknak a legkisebb méreten túl való kifejlesztése is indokolt és kívánatos.

Tagadhatatlan azonban, hogy a legkisebb méret különbözősége úgy a kereskedelem, mint a végrehajtás szempontjából kényelmetlen és akadályokba ütközik, mert a törvényesnél kisebb méretű halat csakis olyan vidéken lehetne értékesíteni, a mely vidékre nézve a kivétel alkottatott, mivel egyebütt a lefoglalás veszedelme fenyeget. Nem vagyok tisztában azzal, hogy ilyen akadályt miként lehetne elhárítani, a felette kényelmetlen származási bizonyítvány mellőzésével. Mindamellett sem tekinthetünk el azonban attól, hogy a legkisebb méret a halászat gazdasági követelményeit kielégítse, vagyis hogy szorosán vizeink használatához igazodjon s így a kereskedelmi érdek csak ezután jöhet figyelembe.

Ugyanezen okból nem lehetünk a velünk szomszédos államok vagy országokban használatos legkisebb méretekre sem tekintettel. Hiszen még a saját hazánk összes országrészeiben sem sikerül teljes egyöntetűséget létrehozni. Az e téren való egyöntetűség bármily kényelmes legyen is, de ezen a téren nincs helyen.

Poroszország új halászati törvénye.

Írta: Landgraf János.

(Folyt. és vége.)

A *halászat védelme* című fejezetben ama rendelkezésekkel találkozunk, a melyek a halászatnak kívülről eredő káros befolyások, az állati halellenségek, továbbá a túlhajtott halászás következményei ellen való védekezést, nemkülönben a halak természetes szaporodásának előmozdítását czélozzák. Kiemeljük, hogy a halászat üzését érintő tilalmak dolgában a törvény nem bocsátokozik részletekbe, hanem csupán lehetőséget biztosít a rendőrhatalóságnak arra, hogy a halak legkisebb méretét, kéméleti idejüket, a halfogás mikéntjét, a halasvizek kihalászásának módját, a halbetegségek ellen való védekezést, új halféleségek meghonosítását, a vízínövények letakarításának idejét és módját, a természetes haltáplálékszámában élő állatkák és a halivadék védelmét, a kacsáknak halasvizekbe való engedését, végül a halastavak, továbbá a haltenyésztőtelepek és ezek tartozékának védelmét rendeleti úton szabályozhassa. Egyben kimondja, hogy legkisebb méret, avagy kéméleti idő megszabásával oltalmazott halakat tilos a megállapított méreten alól, valamint a kéméleti idő alatt árúba bocsátani, eladni és szállítani. Tilos továbbá halászati eszközöket vízi járóműveken csomagolatlanul magánál tartani, avagy szállítani a nélkül, hogy azok akár mint

árú, akár mint útipodgyász feladva lennének, kivéve ha a szállító az illető vizen halászati jogosult, avagy pedig úton van lakása és azon víz között, a melyre jogosultsága vonatkozik.

Külső ártalmak ellen való védekezés dolgában első helyen a vizek tisztántartását szolgáló intézkedések említendők. Ez irányban a halászati jogosultnak bármely létező víziművel szemben jogot ad arra, hogy olyan esetekben, a midőn a vízhasználatra jogosult, a halakra nézve ártalmas folyékony szennyeket juttat a vízbe, követelheti, miszerint a vízhasználatra jogosított olyan intézkedések vételére szorítottassék, a melyek a kárt megszüntetni, vagy legalább mérsékelni alkalmasak. Főltéve, hogy ezen intézkedések gazdaságilag megokoltak és a vállalat üzemét nem befolyásolják lényegesen.

Hasznos és czélszerű rendelkezése továbbá a törvénynek, mely azt az elvet állítja fel, hogy olyan alkalmakkor, a midőn a halászati- és a vízhasználati jog egymás érdekét sérti, avagy kizárja, az érdekelt felek bármelyike kérheti, hogy jogaik gyakorlásának mértéke, ideje és módja egyezségi alapon szabályoztassék.

Ennek a kapcsán szólhatunk a *hallépcsők* kérdéséről is. Ilyenek felállítását és fenntartását, a halak szabad közlekedése érdekében, a törvény kötelezővé teszi ugyan minden olyan vízimű tulajdonosára nézve, aki a víz medrét teljes szélességében elzárja, de egyidejűleg kivételeket is tesz, amikor ilyenek létesítésétől eltekinteni lehet. Négy ily kivételes helyzetet különböztet meg. Nevezetesen, ha a halak közlekedését, már létező, más irányú akadályok vagy okok amúgy is kizárják; továbbá ha az újonnan létesítendő vízimű ideiglenes jellegű s annak eltávolítása biztosítottnak tekinthető; aztán az egész ország érdekeit szolgáló létesítményeknél és végre, ha a hallépcső állítása és fenntartása olyan költségekkel és hátrányokkal járna, melyek nagyobbak, semmint a halászatra háruló haszon.

A hallépcsők berendezése és mikénti használata felett, valamint az imént említett kivételek dolgában természetesen a hatóság határoz. Kivételek fennforgása esetében, a hatóság a vállalkozót halivadékkal való halásztásra is kötelezheti a végből, hogy a halak vándorlásának elmaradása folytán a természetes fölújulásban megnyilatkozó kár ellensúlyozható legyen.

Gyakorlati szempontból fontos rendelkezése a törvénynek az, hogy a mennyiben lehetetlen volna hallépcsőt idegen birtok felhasználása nélkül állítani, ennek tulajdonosa, megfelelő kárpótlás mellett, köteles a szükséges területrészt átengedni.

Intézkedik végül a már létező víziműveken szükségessé válható hallépcsők iránt is, olyan értelemben, hogy a vízimű tulajdonosa, megfelelő kárpótlás ellenében tűrni tartozik, hogy ott hallépcsőt felállítsanak és fenntartsanak abban az esetben, ha azt az állam közérdekből, vagy a halászatra jogosítottak magánérdekeiből kérik. A költségeket természetesen az viseli, a ki a hallépcsőt kérte.

A halpusztító állatok ellen irányuló védekezést a halászatra jogosítottakra nézve azzal teszi lehetővé a törvény, hogy a halászati jogosultnak és a bérlőnek megengedi, miszerint vizeikben vidrát és gémet, a vadászatra engedélyezett eszközökkel — kivéve a löfegyvert — elejthetnek, avagy befoghatnak és tulajdonként megtarthatnak. Az illetőnek nincs szüksége vadászjegyre, de bírnia kell halászejeggyel.

A természetes halszaporodást előmozdítandó, a törvény felhatalmazást ad a kormányzósági elnöknek arra, hogy olyan vízszakaszokat, a melyek a halak vonulására

jelentősek, avagy pedig, a melyek a halaknak kiváló ivási alkalmat szolgáltatnak, kíméleti területekké nyilvánítható, a hol úgy a halfogás, mint a halak ivását gátló mindenféle művelet tilos az ivás tartama alatt. Ilyen célra főleg a szabad halászat számára fenntartott, avagy pedig az állam tulajdonát képező vízszakaszok használandók fel. A mennyiben azonban magántulajdont képező vízfészek is igénybe vételnének, ezeken a halászat akkor, a mikor a kíméleti téren szünetel, szintén szünetelni tartozik. Az elmaradt haszonért természetesen kártérítés jár, mit az állam nyújt.

A halászati közigazgatásról szóló fejezet szerint az édesvízi halászat felett a felügyeletet a helyi rendőrhatalóság teljesíti. De lehet ezt külön *főhalászmesterekre* is bízni, a kiket állami tisztviselők közül mellékes foglalkozásként bíznak meg ezzel a feladattal. A főhalászmester és a helyi rendőrhatalóság alkotják a helyi halászati hatóságot. A főhalászmestert a halászmesterek és a halőrök támogatják az ellenőrzés gyakorlásában. A halászati jogosultak és a bérlők által alkalmazott örök kötelesek a halászati tisztviselők rendelkezésének engedelmeskedni. Az utóbbiaknak jogukban áll a halászati szerszámokat és a fogott vagy raktáron tartott halakat azok szabályszerűségére nézve bármikor és bárhol megvizsgálni. Végre a törvény megállapítja ama hatóságokat, a melyek rendőri természetű rendelkezéseket tehetnek.

Az utolsóelőtti fejezet a büntető határozatokat tartalmazza. A büntetések mértékét illetőleg négy kategóriát különböztet meg a törvény: 30 márka vagy egy hétig terjedő fogsággal, 60 márka vagy két hétig terjedő fogsággal, 100 márka és 150 márka, illetve megfelelő fogsággal sújtható cselekményeket. Bizonyos esetekben a büntetés súlyosbítása végett a hatóság még a halfogó szerszámok és a fogott halak elkobzását is elrendelheti. Helyes és gyakorlati irányú rendelkezése a törvénynek az is, hogy az, a ki a halászat üzésével olyan egyén segítségét veszi igénybe, a ki vele közös háztartásban él, avagy pedig vele szolgálati viszonyban áll, köteles az erre kiróható büntetést, illetve költségeket is viselni, a mennyiben azt az illető maga nem viselhetné.

Az átmeneti intézkedésekről és záróhatározatokról szóló utolsó fejezet, nem kevesebb, mint 14 oly törvényerejű rendelkezést helyez hatályon kívül, a melyeknek legnagyobb része a porosz államhoz tartozó különböző tartományokban szabályozta a halászat üzését. Ám ha a törvénynek csupán annyi hatása lenne, hogy a halászat kezelését az egész országra nézve egységessé változtatja, már ez egymagában is nagy érdemű szolgál. Pedig hát ez elenyésző csekélység a mellett, hogy a halászatnak termelésként való művelésére vet alapot. Teszi pedig olyan gondoskodással, annyi előrelátással, mondhatnám féltő szeretettel, a mely hitünk szerint biztos sikerre számíthat.

TÁRSULATOK. EGYESÜLETEK.

A Szolnokvidéki Felsőtisza Halászati Társulat
f. évi november hó 2-án tartotta rendes évi közgyűlését *Borbély Géza* társulati elnök elnöklete alatt.

Az igazgatói jelentés szerint az állami támogatásként kapott 1 $\frac{1}{2}$ millió fogassüllőikrának, mely a csatlói holt Tiszába helyeztetett, nagy része szép eredménnyel kelt ki. A lefolyt évben mesterséges halásztás ugyan nem történt, de a hosszasan tartott tavaszi árvízkiöntések

rendkívüli módon elősegítették a természetes szaporulatot. A II. bérleti szakasz bérlete 1915. december 31-én lejárván, közgyűlési felhatalmazás alapján az elnökség azt 500 K évi haszonbérért újból bérbeadta 6 évre. Az elmúlt évi számadások szerint 14,456'99 K bevétellel szemben 13,834'27 K kiadás merült fel. Az ezévi kezelési költségeket 1707'72 koronával irányozták elő s ehhez képest a tagok évi járulékát kat. holdanként 27 fillérben állapították meg. A tiszta jövedelem üzemszakaszonként 1'275 K és 2'105 K között változik. k.

Az Alcsiszigeti Halászati Társulat f. évi november hó 4-én tartotta Szolnokon *dr. Hunyor István* elnöklete alattt rendes évi közgyűlését. k.

A Laziszkóvidéki Halászati Társulat első rendes közgyűlését a lipótvármegyei Nagypalugyán november 29-én tartotta meg *Alexy Béla* alelnök-igazgató elnöklete alatt. A közgyűlés tudomásul vette a társulati alapszabályok és üzemterv jóváhagyására vonatkozó földmívelésügyi miniszteri leiratot. Ezzel összefüggésben elhatározták, hogy miután az egyes halászati jogok köztudomás szerint jelenleg bérbeadva nincsenek, hanem az érdekeltek részéről házilag kezelteknek, ezeknek üzemterv szerinti egységes hasznosításáról a társulat maga gondoskodik s az 1917. január 1-től 1926. december 31-ig terjedő 10 évre szóló bérbeadás céljából megállapították az árverési feltételeket és az igazgatót a nyilvános árverés mielőbbi megtartására utasították. A vízhálózat rendszeres népesítése céljából kimondották, hogy a társulat költőberendezéseket és ivadéknevelő tavakat fog létesíteni az országos halászati felügyelőség közbejöttével, de azok fenntartását és gondozását a bérlőkre bízva az ivadéktermelési költségeinek felelő részben való viselése mellett. A vizek felügyeletéről pedig oly módon gondoskodik, hogy halórökök megbízható egyéneket alkalmaz jutalmazási rendszer mellett. Az évi költségvetést 150 korona bevétellel irányozták elő, a minek fedezésére a várható bérjövedelem megfelelő része fog szolgálni, a mennyiben a bérszakaszok kikiáltási árát 80—80, az egészét tehát 320 koronában állapították meg. Végül egyik érdekelt birtokos indítványára elhatározták, hogy a halászati kihágások csökkentése végett beadványt intéznek a vármegye alispánjához a dubravai malmok vízhasználatának joggyakorlatszabályozása iránt, mert jelenleg állandó jellegű vízkivételi művek hiányában a patakok egyes mederszakaszai egészen szárazzá tehetők és még a legkisebb halak is kifoghatók. (—gh.)

VEGYESEK.

Hősi halál. Velenczéről kapjuk a szomorú hírt, hogy a „Velenczei Halászati Társulat“ alelnöke, *Meszleny László* miniszteri fogalmazó, f. évi november havában az oláh harctéren hősi halált halt. Júliusban jött haza orosz fogságból, mint rokkant, de önként ment el szeptemberben az oláhok ellen harcolni. Holttestét hazahozatták, f. évi november 28-án temették el Velenczén katonai pompával. Fia volt annak a Meszleny Benedeknek, a ki a Velenczei-tó halászata körül oly feledhetlen érdemeket szerzett. Apja nyomdokaiba lépett; sajnos sok reményekre jogosító működésének a végzet ily tragikus módon vetett véget. Mindössze 36 évet élt.

Halászati előadások. A Kir. Magyar Természettudományi Társulat állattani szakosztálya f. hó 1-én *dr. Rátz István*, m. kir. udvari tanácsos, főiskolai professzor elnöklete alatt tartott 206-ik ülését teljesen

az ichthyologia és hydrobiologia foglalta le. Az első előadó *dr. Unger Emil*, kir. asszisztens volt a „Cyprinus hungaricus és más hazai pontyok testarányai“ című dolgozatával, melyet lapunkban legközelebb egész terjedelmében közlünk. Majd *Leidenfrost Gyula* fővárosi tanár, az Adria-Egyesület főtitkára „Az Adria expedíció halai és tüskésbőrűi“ című dolgozata kapcsán ismertette expedíció gyűjtési módjait és eszközeit s rendkívül érdekes tengeri állatokat mutatott be, melyek a Földközi-tengerből eddig még nem voltak ismeretesek. Mindkét előadás nagy tetszést aratott.

A Balaton pontyval való halasítása az 1917. évre most ősszel történt. A halászati társulat új üzemterve és a bérlő „Balaton Halászati Részvénytársaság“-gal kötött szerződése alapján a jövő évre a Balatonba bocsátandó 100 q pontyivadék fejében 57 métermázsza ivadékot bocsátott be. Többet nem lehetett beszerezni részint az ivadéknak a jelenlegi viszonyok közötti rendkívüli nagy ára miatt, részint mert hazai tógazdaságainkban megfelelő ivadékot egyáltalán nem lehetett kapni.

A jelzett mennyiségből 22 q a *gr. Pajacsevics-féle nasici* (Szlavónia) tógazdaságból, a többi 35 q pedig a *br. Guttmann-féle* grudnyáki (Szlavónia) tógazdaságból került ki. Az első egynyaras anyag volt 0'15 kg. átlagsúlyban, a másik kétnyaras 0'4 kg. átlagsúlyban; összesen tehát kereken 24,000 darab hal. A halakat *Steiner Márkus* (ifj. Singhofer Ágoston és társai cég) nagykereskedő és *Zimmer Ferenc* cs. és kir. udvari szállító speciál kocsiában szállították Siófok állomásra, a honnét hajóval vontatott bárkában vitték a Balaton zalamegyei öbleibe. A halak december 1-én indultak el mindkét tógazdaságból s minden baj nélkül, a legjobb állapotban érkeztek másnap reggel Siófok állomásra.

A balatoni nagy vízállás és a csapadék. *Réthly Antal dr.* a „Vízügyi Közlemények“ 1916. évi 5. füzetében érdekes tanulmányt írt „Csapadékadataink és a balatoni nagy vízállás“ címen. Kimutatja 45 év adataiból, hogy a Balaton környékén ezidő alatt az átlagos évi csapadék 703 mm. volt. Ebből 13%-os eltérés a legszárazabb 1871. évben volt. A *legnedvesebb esztendőben 1915-ben* pedig az átlagosnál 29%-kal több nedvesség hullott le. Ez annál inkább nagy felesleget jelentett, mert már a két előző évben is 8, ill. tőleg 15%-nyi csapadékfelesleg mutatkozott.

Kimutatja az összefüggést a csapadékösszegek és a napfoltok gyakorisága között. A legnedvesebb évek a napfoltgyakoriság minimumát követték. Az 1913. évi napfoltminimum beálltakor már amugy is esős éveink voltak s az esőmennyiség évről-évre növekedett. Összehasonlítva az előző ciklusokkal a jelenlegit, azt következteti, hogy az 1916—18. évek viszonylag szárazak lesznek. Legszárazabbnak pedig az 1930. év ígérkezik, olyannak, mint a minő volt az 1895. és az 1860. év.

Birodalmi kormánybiztos neveztek ki *Németországban* a hallal való ellátás intézésére. A kormánybiztos a hadi élelmezési hivatal felügyelete alatt működik. Joga van a halak ára, eladása és elkészítése tekintetében rendelkezéseket kiadni. A halfogás, beszerzés, eladás, elkészítés céljából a halászokat, kereskedőket, gyárosokat, hozzájárulásuk ellenére is, egyesületekbe szervezheti; az egyesületek részére alapszabályokat állapít meg.

A rendelkezései ellen vétőket természetesen szigorúan büntetik.

Hivatalos árjegyzés Budapest székesfőváros vásárcsarnokaiban és nyílt piaczaiban.

Áringadozások kilogrammonként fillérben.

Az áru neve	1916. november 23. és december 2. között.			1916. december 3—9. között.		
	Nagyban	A vásárcsarnokokban	A nyílt piacokon	Nagyban	A vásárcsarnokokban	A nyílt piacokon
		kicsinyben			kicsinyben	
a) Édesvízi élő hal.						
Ponty, nagy	500—580	680—700	} 400—700	540—580	600—700	} 500—700
" kicsiny	450—500	540—640		450—540	540—600	
Harcsa, nagy	900—1000	1000—1000	} 800—1000	900—1000	1000—1000	} 800—1100
" kicsiny	700—800	800—900		750—800	800—900	
Csuka, nagy	600—700	680—700	} 400—600	600—700	680—800	} 560—560
" kicsiny	500—580	540—700		550—580	540—680	
Fogassüllő, dunai	—	—	} 900—900	—	—	} —
Kárász	—	300—400		240—420	300—400	
Czompó	400—550	400—640	} 400—500	400—600	500—640	} 480—500
Márna	—	—		—	—	
Pisztráng	—	2000—2000	} —	—	—	} —
Kecsege, nagy	—	—		—	2000—2000	
" kicsiny	—	—	} —	—	—	} —
Apró kevert hal	200—300	—		240—480	200—300	
b) Édesvízi jegelt (nem élő).						
Ponty, nagy	400—500	500—560	} 240—500	400—500	500—560	} 300—600
" kicsiny	280—360	360—460		280—380	360—460	
Harcsa, nagy	800—1000	1000—1300	} 500—900	800—800	1000—1300	} 500—800
" kicsiny	500—750	700—800		500—700	600—800	
Csuka, nagy	360—500	500—560	} 280—600	360—500	500—600	} 320—600
" kicsiny	240—380	360—400		320—380	360—460	
Fogassüllő, dunai	500—1000	1000—1000	} 500—900	500—1000	800—1000	} 800—1000
" balatoni nagy	—	—		—	1400—1400	
" " kicsiny	—	—	} —	—	1200—1200	} —
Keszeg, balatoni	—	—		—	900—900	
Garda, balatoni	—	—	} —	—	—	} —
Kárász	—	260—300		160—240	—	
Czompó	—	400—400	} 320—400	—	240—360	} 200—280
Márna	—	—		400—600	400—400	
Keszeg	—	220—220	} 100—200	—	160—220	} 100—140
Pisztráng	—	800—800		—	800—800	
Kecsege, nagy	—	1400—1400	} 1200—1200	—	1400—1400	} 1000—1000
" kicsiny	—	1000—1100		—	1100—1100	
Tok	—	—	} —	—	—	} —
Viza	—	—		—	—	
Apró, kevert hal	160—160	180—320	} 100—240	160—160	180—240	} 100—320
	—	—		—	—	
c) Rák.						
Folyami rák, nagy 1 darab	—	—	} —	—	—	} —
" kicsiny 1 "	—	—		—	—	

Tógazdaságok figyelmébe!

Veszek több ezer métermázsa élő pontyot, czompót, kárászt stb.

ZIMMER FERENCZ halászmester, cs. és kir. udvari szállító BUDAPEST, Központi vásárcsarnok. Telefon: 61—24.

A SÁRDI TÓGAZDASÁG

Levélcím: Tógazdaság Sárd.

Sürgőnycím: Tógazdaság Kiskorpád.

Vasutállomás: Kiskorpád.

Őszi és tavaszi szállításra elad 1—2—3-nyaras javított wittingaui pontyot és anyapontyot, bajorországi aischgründi 1—3-nyaras és anyapontyot, japánpontyot (higo), aranyorfát, naphalat, amerikai törpeharcsát, 1—4-nyaras tavi czompót, fogassüllőt, megtermékenyített fogassüllőikrát és minden egyéb tenyészhalat.

A tógazdaság kizárólag csak tenyészhalat termel.

Árjegyzékkel szolgál a Tógazdasági Intézőség Sárd és dr. Hirsch Alfréd Budapest, Klotild-palota.